

BETEGTÁJÉKOZTATÓ A HEZITÁCIÓS IDŐ

SZÍVINFARTUS

Bármivel előfordulhat, hogy környezetében valaki szívinfarktust kap, vagy éppen ő maga szenved el azt. Nem árt tisztában lenni az alapvető szabályokkal, hiszen ilyen esetekben percek múlhat az ember élete.

A mellkasi fájdalomnak számos oka lehet, ugyanakkor ezek mindegyike - akár szív eredetű, akár nem szív eredetű betegség áll a háttérben - orvosi kivizsgálást igényel.

Szívinfartus, pontosabban szívizominfartus alakul ki, ha a szívizmot ellátó egyik koszorúérág el-záródik. Ha a szívizom egy részének vérellátása megszűnik, az izomzat visszafordíthatatlan káro-sodást szenved, és elhal. Maga a szívinfartus átélése félelmet keltő, ijesztő állapot, de infartus után, egy rehabilitációt követően nagyon sokan képesek normális életüket folytatni. Az infartus károsíthatja a szív ingerképző központját, a sinus csomót is, így szívritmuszavarok léphetnek fel.

Tünetek

A szívroham leggyakoribb tünetei közül nem mindig lép fel az összes egyidejűleg.

- A beteg mardosó (heves gyomorégéshez hasonló) fájdalmat érezhet a gyo-morszáj tájékán
- Erős, szorító jellegű, nem múló mellkasi fájdalom, mely kisugározhat az állba, a karba vagy a lapockák felé
- Pihenésre és nitrátra sem hagy alább, a beteg úgy érzi, mintha felsőteste abroncsba lenne szorítva
- A beteg hirtelen jelentkező gyengeséget, szédülést érez, akár eszméletét is veszítheti
- A betegnek légszomja van, levegő után kezd kapkodni
- Szorongás, rettegés, halálfélelem
- Sápadt, hamuszürke, nyirkos bőr, erős verejtékezés
- Olykor hányinger, hányás
- Gyors, gyenge, szabálytalan pulzus
- Összeesés, sok esetben mindenféle előzetes tünet nélkül
- Részleges vagy teljes eszméletvesztés

A szívizominfartus következmények súlyossága attól függ, hogy a szívizom mekkora részét érinti a vérellátási zavar, és milyen gyorsan kerül kórházba a beteg. Szívroham gyanúja esetén minden további késlekedés nélkül hívjunk mentőt!

Teendők

Ha a beteg eszméleténél van:

- Csökkentsük a szív terhelését! Ültessük le a beteget kényelmesen, kissé hátradöntve. A feje és a válla mögé, valamint a lába alá tegyünk párnákat. Ha a lábat térdben kicsit felhúzzuk,

csökkenthetjük a szív terhelését. A szoros ruházatot lazítsuk meg a nyaknál, a mellen és a deréknál.

- Hívjunk segítséget! Riasszuk a mentőket (112). Ha nyilvános helyen vagyunk, zavarjuk el a báméskodókat, vagy kérjük meg valakit, hogy tartsa távol őket.
- Adjunk be gyógyszert! Amennyiben a betegnél van gyógyszer (nitráttabletta vagy-spray), segítsünk neki megkeresni és bevenni.
- Rágassunk szét egy aszpirint a beteggel! Ha a beteg öntudata teljesen tiszta, adjunk neki nagy dózisu (háromszáz milligrammos) aszpirintablettát. Lassan rágja szét, hogy a hatóanyag már feloldódva kerüljön a gyomorba és onnan minél gyorsabban a véráramba.
- Tartsuk megfigyelés alatt! A mentők megérkezéséig időről időre győződjünk meg róla, hogy a beteg eszméleténél van-e, nincs-e baj a légzésével, szívverésével. Figyeljük meg állapotváltozásait.

Ha a beteg eszméletlen:

Ha az ön szeme láttára valaki rosszul lesz, nem mozdul, felszólításra, a váll megrázására sem reagál, kiáltson segítségért és azonnal hívjon mentőt (112)!

- Tegyük szabadabbá a légutakat! Ellenőrizzük a beteg légzését (Vizsgálja meg, hogy az illetőnek van-e légzése: a hátán fekvő beteg fejét kissé hajtsa hátra, hajoljon közel az arcához úgy, hogy nézzen a mellkasa irányába. Ilyen módon három szempontból is ellenőrizheti a légzést. Láthatja a mellkas emelkedését, süllyedését, hallhatja és érezheti a légzés közbeni levegő áramlását. A légzés vizsgálata tartson 10 másodpercig.). Mivel fennáll a szívleállás veszélye, készüljünk fel az újraélesztésre
- Ellenőrizzük a szívritmust! Ha lehet, próbáljunk valakivel automata külső defibrillátort hozatni, mi mindvégig maradjunk a beteg mellett. A készülék enyhe áramütéssel szabályozza a szívritmuszavart (kamra fibrillációt), ami a legtöbb esetben a szívroham súlyos, halálos szövődménye. Magyarországon közel ezer helyen (pl. reptér, pályaudvar, bevásárlóközpont, patika, bank stb.) Van készenlében automata külső defibrillátor.
- Használjuk az automata külső defibrillátort! A készülék használata egyszerű. Helyezzük el az elektródákat a beteg testén, a defibrillátor fedőlapján található képek szerint. Ettől kezdve a készülék közli a tudni- és tenni-valókat. Csak akkor mér áramütést a betegre, ha szükséges. Hagyjuk bekapcsolva, az elektródák akkor is maradjanak feltapasztva, ha a beteg eszméletére tért.
- Ha nincs automata defibrillátor, nem észlel légzést, kezdje meg a mellkasi nyomásokat és szóljon a segítőknek, hogy hívjon mentőt újraélesztéshez, és ha van defibrillátort is hozzanak! 30 mellkasi nyomást kövessen 2 levegőbefúvás szájból orrba. Ha a levegőbefúvásokat valamilyen oknál fogva nem tudja megtenni, alkalmazzon folyamatos mellkasi kompressziókat. A mellkasi nyomások során legalább 5, de legfeljebb 6 cm mélységig nyomják be a mellkast, percenként 100 alkalommal.

STROKE

A 'stroke' szó szerint ütést jelent (angolul), összefoglalóan így nevezzük az agyi érkatasztrófákat, tehát az agy vérellátási zavara következtében létrejövő működészavart. A köznyelvben gyakran használt agyvérzés (más néven: stroke, szélütés) elnevezés egy kissé félrevezető, ugyanis a stroke-os betegek többségénél nem beszélhetünk semmiféle vérzésről. A stroke tulajdonképpen az agy egy területének átmeneti vagy végleges vérellátási zavar, amely sok esetben az adott agyterület károsodásához vezet. A vérellátási zavar leggyakoribb oka valamelyik agyi ér elzáródása pl. vérrög (trombus) következtében trombózis, embólia. Az agyvérzések alig 15 százalékában valóban vérzés következik be, ez esetben az oxigén- és tápanyag ellátási zavart az adott agyterület ereinek sérülése, ennek következtében megnyílása okozza.

A stroke a fejlett országokban a szívbetegségek és rosszindulatú daganatok után a harmadik leggyakoribb halálok. Bármely életkorban előfordulhat, azonban 45 év felett válik egyre gyakoribbá, a fő kiváltó okok a különböző korcsoportokban változnak.

Az esetek egy részében a szélütés bizonyos előjelekkel jelentkezik, ilyen például rövid, átmeneti agyi működészavar. A már bekövetkezett szélütés tüneteiből következtetni lehet, hogy az agy mely része károsodott, ezért különösen fontos, hogy a veszélyeztetettek ismerjék és felismerjék ezeket, és a tünetekről mindenképpen tájékoztassák a kezelőorvost.

Már a szélütés gyanúja esetén is azonnal mentőt kell hívni. Minél előbb kórházba kerül a beteg, annál nagyobb esélye van a túlélésre és arra, hogy a lehető legkevesebb maradványtünettel gyógyuljon fel a betegségből.

STROKE tünetek, amiket mindannyiunknak fel kell ismernie!

A stroke tünetek lehetnek enyhék és súlyosabbak is - ahhoz pedig, hogy egyáltalán segíteni tudjunk ezeket fel is kell tudni ismerni. A F.A.S.T. nevű módszerrel gyorsan fel tudjuk mérni, hogy jelentkeztek-e az érintettnél a tipikus stroke tünetek. A gyorsteszt neve azért F.A.S.T., mert a szó angolul azt jelenti, hogy gyors, a betűk pedig a következő szavakat jelölik:

1. Arc

F azaz Face, magyarul arc: ellenőrizzük a beteg arcát, figyeljünk a furcsa jelekre, nem lett-e aszimmetrikus az arc két oldala. Ilyen jel lehet például a ferde száj, a nem egyformán nyitott szem, lefittyenő szemhéj.

Kérje meg a beteget:

Mosolyogjon!

2. Karok

A azaz Arms, magyarul karok: kérjük meg az érintettet, hogy emelje fel a karjait és figyeljünk, hogy egyformán mozognak-e. Árkódó jel lehet, ha az egyik kar gyengébb, mint a másik, és ha kevésbé tudja felemelni.

Kérje meg a beteget:

Emelje fel mindkét karját!

3. Beszéd

S azaz Speech, magyarul beszéd: figyeljük meg, hogyan beszél a beteg. A stroke egyik tünete a beszéd zavarossá, összefüggéstelenné esetleg artikulálatlanná válása. De az is, ha nem tud elismételni egy általunk mondott mondatot.

Kérje meg a beteget:

Beszéljen, mondjon egy egyszerű mondatot (összefüggően: pl. Szép napunk van.)!

4. Idő

T azaz Time, magyarul idő: ha a fenti tünetek közül valamelyik - esetleg mindegyik - jellemző a betegre, akkor haladéktalanul hívjuk a mentőket.

Azonnal hívja a mentőket (104)

és mondja el a tüneteket, ha az illetőnek a három kérdés teljesítésének bármelyikével nehézsége van!

A legfontosabb lépések, ha valakinek a környezetünkben stroke-ja van:

Az idő nagyon fontos tényező, így ha valakinél a stroke tüneteit észleljük, azonnal hívunk a mentőt. Mivel a stroke, egyensúly- vagy akár eszméletvesztést is okozhat, míg a mentőre várunk, az alábbi lépéseket tegyük meg:

- Ha magunkon észleljük a stroke tüneteit, amennyire csak tudunk maradjunk nyugodtan, ülünk vagy fekdjünk le egy biztonságos helyre, amíg oda nem ér a segítség. Ha valaki más van bajban, akkor gondoskodjunk arról, hogy ő biztonságban legyen a várakozás ideje alatt. Jó megoldás lehet az érintettet az oldalára fektetni úgy, hogy a feje kicsit magasabban legyen, és ha hánynia kellene, segítsünk neki, tartsuk a fejét.
- Ha az érintett eszméletét veszti, ellenőrizzük rendszeresen a légzését. Ha azt tapasztaljuk, hogy a beteg nem lélegzik, kezdjük el az újraélesztést. Ha a betegnek nehezebbé esik a légzés, lazítsuk meg a ruháját esetleg nyakkendőjét.
- Beszéljünk folyamatosan a beteghez és ha lehetőségünk van rá, takarjuk be valamivel, hogy melegen tartsuk.
- Fontos, hogy enni- vagy innivalót ne adjunk a betegnek!
- Ha az érintett gyengeséget vagy fájdalmat érez a végtagjaiban, ne is próbáljuk a beteget mozgatni.